



Ympäristöministeriö
kirjaamo.ym@gov.fi

Viite: VN/25123/2024

Vantaan kaupungin lausunto Suomen ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta

Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö pyytävät lausuntoja luonnoksesta Suomen kansalliseksi ennallistamissuunnitelmaksi. Asetus luonnon ennallistamisesta on osa EU:n biodiversiteettistrategiaa, jonka tavoitteena on pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys myönteiseksi vuoteen 2030 mennessä. EU-maat hyväksyivät strategian vuonna 2020. Jäsenmaa laatii kansallisen ennallistamissuunnitelman, jonka luonnos jätetään komissiolle 1.9.2026.

Vantaan kaupungin toimintaan liittyy merkittävimmin EU:n ennallistamisasetuksen (EU) 2024/1991 artikla 8, jonka tavoitteilla lisätään kaupunkivihreää ja latvuspeittoa kaupunkimaisilla alueilla. Vantaan kaupunki lausuu artiklasta 8.

Ennallistamissuunnitelmassa on määritelty kaupunkiekosysteemialueet eli UCC (Urban Centres and Clusters) -alueet. Latvuspeiton ja kaupunkivihreän määrää seurataan jatkossa kaupunkiekosysteemialueilla. UCC tarkoittaa kuntien taajamamaisia osia, joissa 50 % kunnan asukkaista asuu joko kaupunkikeskuksessa (UC) tai kaupunkiklusterissa (C). UCC-alueet on muodostettu ruuduista, joiden sivu on kilometrin mittainen. Lähialue tarkoittaa UCC:n ulkorajan viereisiä alueita. Kaupungit saivat itse määritellä UCC-alueeseen lisäksi mukaan otettavia lähialueen ruutuja. Vantaan esityksessä kaupunkiekosysteemialue muodostuu alkuperäisen laskennan mukaisista ruuduista ja joistain lisäruuduista. Kaupunkiekosysteemialueeseen otettiin mukaan sellaisia lähialueen ruutuja, joissa on mahdollista kasvattaa latvuspeittoa tai kaupunkivihreää. Tällaisia alueita on mm. Aviapoliksen keskustassa ja yleiskaavan mukaisesti nykyisille pelloille rakentuvilla asuinalueilla.

Vuoteen 2030 saakka kaupunkiekosysteemialueiden kaupunkivihreän ja latvuspeiton kansallisessa kokonaispinta-alassa ei saa tapahtua nettohävikkiä



vuoteen 2024 verrattuna. Tarkastelun ulkopuolelle jäävät kuitenkin ne kaupunkiekosysteemialueet, joissa kaupunkivihreä ylittää 45 % ja latvuspeitto 10 %. Suomessa ei nettöhävikkiä -tavoitetta ei sovelleta, sillä raja-arvot ylittyvät kaikissa artiklakunnissa.

Vuodesta 2031 alkaen on kuitenkin tavoiteltava kaupunkivihreän kansallisen kokonaispinta-alan ja kunkin kaupunkiekosysteemialueen latvuspeiton kasvavia kehityssuuntia. Jäsenvaltio määrittelee kasvun tavoitetasot eli tyydyttävät tasot. Komissio toimittaa ohjauskehityksen määrittelylle vuoden 2028 loppuun mennessä. Tasot mitataan joka kuudes (6.) vuosi 2031 alkaen, kunnes tyydyttävät tasot on saavutettu. Tavoitetasoja ei siis ole vielä määriteltä, mutta joka tapauksessa latvuspeittoa ja kaupunkivihreää pitää lisätä.

Suomen ympäristökeskuksen selvityksessä Kaupunkivihreän ja latvuspeiton tyydyttävistä tasoista” laskettiin UCC-alueiden latvuspeiton ja kaupunkivihreän määrää. CLCplus Backbone -aineistolla, joka on EU:n Copernicus-ohjelman tarkan resoluution uusi maanpeiteaineisto, mitattuna Vantaan UCC-alueella on kaupunkivihreää vuonna 2023 56 % ja latvuspeittoa 26 %. Tässä laskelmassa eivät ole mukana lähialueelta lisätyt ruudut. (Selvitys: Selvitys kaupunkivihreän ja latvuspeiton tyydyttävistä tasoista)

Vantaan ehdottamalta kaupunkiekosysteemialueelta on laskettu latvuspeittävyys HSY:n maanpeiteaineiston pohjalta. Latvuspeitto oli vuonna 2020 33 %, 2022 27 % ja 2024 26 %.

Kommentti kaupunkiekosysteemialueen rajauksesta

Vantaa kiittää, että kunnat saivat vaikuttaa kaupunkiekosysteemialueiden rajaukseen. Kilometrin ruuduista muodostuva alue on kuitenkin niin yleispiirteinen, että siihen sisältyy työpaikka-alueita, maatalousalueita tai metsiä, joilla kasvavan latvuspeiton tavoite on erityisen vaikea.

Yleiset kommentit

Ennallistamissuunnitelman artikla 8:ssa tavoitellaan tärkeitä asioita.



Kaupunkivihreä ja latvuspeitto parantavat asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia, lisäävät kaupunkien viihtyisyyttä, suojaavat ilmastonmuutoksen vaikutuksilta ja tukevat luonnon monimuotoisuutta.

Vantaan näkökulmasta artiklan 8 haaste on latvuspeiton kasvavan kehityssuunnan edellyttäminen vuodesta 2031 eteenpäin kaupunkiekosysteemialueella. Kaupunkivihreän osalta seurataan kansallista kokonaispinta-alaa, jolloin eri tavoin kehittyvät alueet voivat kenties täydentää toisiaan.

Latvuspeiton ja kaupunkivihreän kasvu nykyiseen verrattuna Vantaan kaupunkiekosysteemialueella on vaikea tavoite. Vantaalla on laadittu jo kaksi koko kaupungin yleiskaavaa, joiden mukaan kaupunki kasvaa pääsääntöisesti tiivistymällä ja täydentymällä. Vantaan latvuspeiton kehitys vuosina 2020–2024 kuvastaa, miten latvuspeiton käy, kun kaupunki tiivistyy. Sekä latvuspeitto että kaupunkivihreä vähenevät, koska lähtökohta on hyvin vehreä.

Yleiskaavan rakentamisaluevarauksia on puustoisilla alueilla. Kaupunkirakenne muodostuu kokonaisuutena, eikä toimivaa ja taloudellista kaupunkirakennetta saada aikaan, jos kaikki puustoiset alueet rajataan rakentamisen ulkopuolelle. Metsään rakennettaessa poistuu niin paljon latvuspeittoa, että esimerkiksi pelloille rakennettavien asuinalueiden tai pienialaisten asumiseen muuttuvien entisten työpaikka-alueiden puustoistutukset eivät korvaa kaikkea poistuvaa latvuspeittoa.

Yksityisillä mailla kaupungilla on rajallisesti keinoja vaikuttaa latvuspeiton ja kaupunkivihreän kehitykseen. Joissain kaupunginosissa, kuten Tikkurilassa, suuri osa kasvillisuudesta on piholla.

Suurin osa Vantaan maatalousalueista on yleiskaavalla suojeltua arvokasta kulttuurimaisemaa. Suojelu perustuu valtakunnallisiin ja maakunnallisiin arvoihin. Historiallisen viljelymaiseman kulttuurihistoriallista ja maisemakuvallista arvoa on maiseman avoimuus, jonka metsittäminen tuhoaisi. Viljelymaalla on merkitystä ruokaturvan näkökulmasta. Avoimen maiseman ekologista arvoa ovat linnustoalueet ja niittyverkostot. Näitä osuu kaupunkiekosysteemialueelle jonkin verran. Näille alueille puuston lisääminen ei ole tavoiteltavaa.



Vantaan kaupunki toteaa, että latvuspeiton ja kaupunkivihreän kasvua tulisi tavoitella niin, että lopputulos on paikkaan sopiva ja tukee ympäristön arvokkaita ominaispiirteitä. Kunnissa voitaisiin asettaa erilaiset latvuspeittotavoitteet eri käyttötarkoituksiin varatuille alueille yleiskaavan maankäyttövarauksen mukaisesti.

Vantaan kaupunki vaatii, että jos nykyisestä kasvavaa latvuspeittoa ja kaupunkivihreää tullaan edellyttämään vuodesta 2031 eteenpäin kaupunkiekosysteemialueella, kunnille esitetään selkeästi, millaisia velvoitteita kunnille tästä seuraa.

Kommentit toimenpiteistä

Konkreettisesti kaupunkiympäristöjä viherryttävät toimenpiteet nro 15–18 ovat hyviä ja tukevat Vantaan nykyisiä käytäntöjä. Muun muassa vihertehokkuusvaatimukset ovat Vantaalla käytössä. Toimenpide nro 18 Kaupunkivihreän kytkeytyneisyyden lisääminen tukee erinomaisesti Vantaalla pitkäjänteisesti asian hyväksi tehtyä työtä. Myös toimenpiteessä 15 Katu- ja liikenneympäristöjen puuston lisääminen on mukana yhtenäisten viherjatkumoiden muodostaminen kaupunkiympäristöön. Toimenpiteessä ehdotetaan uudistamaan katutilan tilajakoa, mikä onkin edellytys vihreän lisäämiselle katutilaan.

Edellytyksiä luovat toimenpiteet nro 19–22 ovat erityisen tärkeitä. Ohjauskeinojen ja rahoitusmallien kehittäminen on keskeistä, jotta kunnilla olisi keinoja ja resursseja vaikuttaa kaupunkivihreään. Toimenpide 20 Kaupunkivihreän rahoituspolku ja kannusteet on keskeinen. Myös yksityisille tahoille olisi luotava kannusteita latvuspeiton ja kaupunkivihreän lisäämiseen. Toimenpide 22 Selvitetään viherympäristötavoitteiden liittämistä valtion ja kaupunkien kaupunkikehittämisen sopimusvälineisiin on erittäin kannatettava.

Kommentit vaikutusten arvioinnista

Artiklan 8 vaikutuksia tulisi arvioida laajemmin siten, että tunnistetaan kasvavan latvuspeiton ja kaupunkivihreän vaikutukset kaupunkirakenteen



mahdollisiin kehityssuuntiin, ja miten se vaikuttaa mm. yhdyskuntarakenteen hajautumiseen ja sitä kautta moneen muuhun asiaan. Vaikutusten arvioinnissa olisi tunnistettava, millaisia suunnitteluratkaisuja latvuspeiton ja kaupunkivihreän lisääminen edellyttää erilaisissa ympäristöissä.

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUS